

СТРУКТУРНІ ДИСПРОПОРЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ І ПРІОРИТЕТИ ПОЛІТИКИ ПЕРЕХОДУ ДО МОДЕЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

к.е.н., доцент **Коцко Т.А.**
*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут» (Україна)*

Диспропорції в структурі економіки України, які не вдалося збалансувати протягом більш ніж 20 років економічних перетворень виявилися не просто фундаментальною причиною низькоякісного економічного зростання, але й фактором зміцнення індустріальної моделі економіки, позбавленої самоорганізуючих механізмів трансформації та розвитку. Як результат, динаміка економічних процесів постійно супроводжувалася ескалацією загроз в економічній, соціальній, екологічній та інших сферах, що унеможливило рух в напрямку переходу до моделі сталого розвитку.

Яскраво виражений індустріальний характер економіки України повністю втратив потенціал конкурентоспроможного розвитку в умовах лібералізації міжнародних економічних відносин, загострення конкуренції на ринках, активізації глобалізаційних процесів, які відкривають нові можливості для трансформації внутрішньоструктурних складових економічної системи. Неefективні інституційні механізми фактично ізолювали економічну конструкцію держави від впливу чинників, які б забезпечували її трансформацію та міжсекторну інтеграцію на якісно новій основі. Подібна ситуація, обумовлює необхідність не просто удосконалення економічної політики, а певною мірою переосмислення підходів до її формування, адже за відсутності адаптаційних механізмів економічної системи, її яскраво вираженого екзогенноорієнтованого характеру, наявності значних міжрегіональних диспропорцій, суперечності соціального та економічного характеру лише посилюватимуться, завдання ж екологізації економіки втрачатимуть значимість. Така модель економічної системи неспроможна протистояти дестабілізуючим факторам зовнішнього походження, перетворювати їх на імпульси її трансформації, навпаки – в її межах формується середовище ескалації загроз економічній безпеці держави за цілим комплексом складових.

Слід відзначити, що для структурнодеформованої моделі економіки, зі значною часткою тіньового сектору, неефективними інституціями характерним є ланцюговий ефект руйнації при намаганні змінити її внутрішньосистемні конструкції, що значно ускладнює процеси реалізації економічної політики. Основою нового підходу до формування політики економічних трансформацій має бути безпекоорієнтований підхід, суть якого полягає в оцінці тих чи інших заходів економічної політики через призму пріоритетів економічної безпеки. Однак, саме тут виникають нові проблеми, – забезпечення економічної безпеки може суперечити завданням підвищення економічної ефективності. Дуже часто за таких умов необхідно свідомо нівелювати завдання ефективності, роблячи вибір на користь пріоритетів безпеки.

Перехід до моделі сталого розвитку, – значно складніше завдання порівняно із завданням відновлення економічного зростання чи навіть підвищення його якості. Саме на ці проблеми зверталася основна увага в процесі формування та реалізації економічної політики в Україні. З точки зору економічної безпеки – перехід до сталого розвитку важливий з огляду на формування економічної системи здатної до саморозвитку на якісно новій основі, – структурній, галузевій, соціальній тощо. Набуття економічною системою таких особливостей одночасно створюватиме можливості для задоволення потреб як існуючих, так і майбутніх поколінь як через обмеження у споживанні, так і через його раціоналізацію. Гармонізація економічних, соціальних та екологічних пріоритетів, яка є визначальною передумовою сталого розвитку, даватиме поштовх для появи нових технологій, галузей виробництва, сприятиме підвищенню ефективності використання ресурсного потенціалу економіки в цілому, а відтак і збалансуванню структурних

пропорцій, їх ефективному реструктуруванню. Однак, для досягнення такої гармонізації необхідно побудувати новий інституційний каркас економіки, розвивати соціальний капітал, переосмислити роль культури як фактору розвитку.

Певна суперечність в процесі формування економічної політики держави між пріоритетами економічної безпеки та сталого розвитку є очевидною. В умовах політичної та соціально-економічної нестабільності, загрози військового вторгнення, яка уже не матиме часових обмежень для нашої держави, вони лише зростатимуть. Зазначені обставини додатково підкреслюють важливість безпекоорієнтованого підходу до формування економічної політики. Мова не повинна йти про відхід від лібералізації чи пошук нового співвідношення між політикою лібералізму і дирижизму. Необхідно комплексно визначати пріоритети держави у різних сферах з урахуванням завдань безпеки, формувати послідовну та стратегічно орієнтовану економічну політику, яка б забезпечувала здатність економічної системи до саморозвитку. Реалізація вказаних завдань в Україні в першу чергу пов'язана з інституційними перетвореннями, лише ефективні інституції дозволять відносно швидко реалізувати можливості глобалізаційних процесів в інтересах ефективної трансформації економіки України.

Коцко, Т.А. Структурні диспропорції економіки України і пріоритети політики переходу до моделі сталого розвитку [Текст] / Т.А. Коцко // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.1. - С. 175-176.